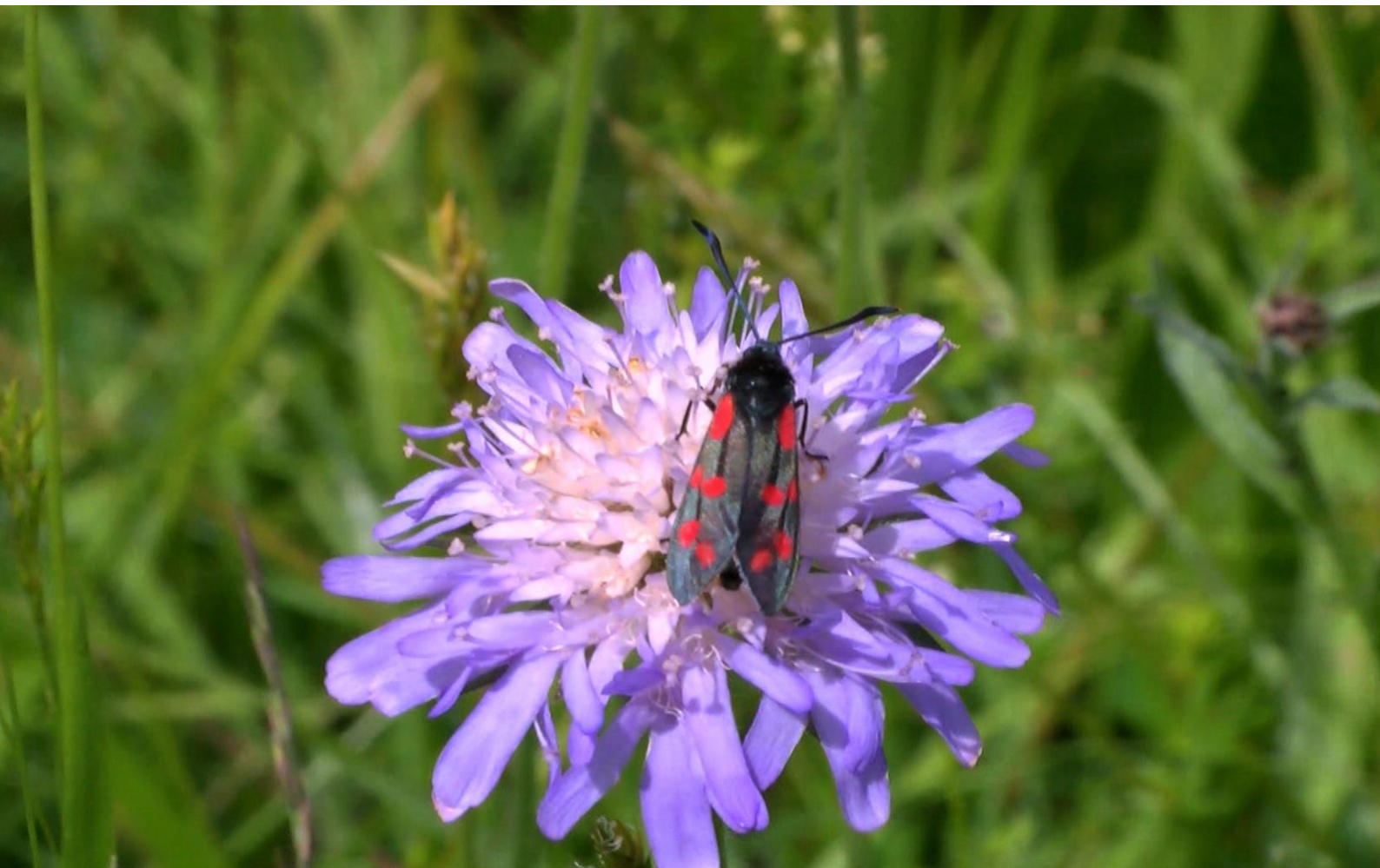

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

του Εγχειριδίου Οδηγιών για τις ενισχύσεις που καταβάλλονται βάσει αποτελεσμάτων για τη βιοποικιλότητα

Σχεδιασμός και εφαρμογή βασισμένων στα
αποτελέσματα
γεωργοπεριβαλλοντικών προγραμμάτων για
την περίοδο 2014-2020

Συνοπτική παρουσίαση του Εγχειριδίου Οδηγιών για τις ενισχύσεις που καταβάλλονται βάσει αποτελεσμάτων για τη βιοποικιλότητα

Επικεφαλής του έργου:

Με την υποστήριξη των:

Jaroslav Pražan
Natacha Yellachich
Tim Hudson

Χρηματοδοτείται από:

Δήλωση αποποίησης ευθύνης: Τα επιχειρήματα που διατυπώνονται στην παρούσα έκθεση αποτελούν αποκλειστικά άποψη των συγγραφέων και δεν αντικατοπτρίζουν την άποψη οποιουδήποτε άλλου μέρους.

Αναφορές: Keenleyside C, Radley G, Tucker G, Underwood E, Hart K, Allen B και Menadue H (2014) Συνοπτική παρουσίαση του Εγχειριδίου Οδηγιών για τις ενισχύσεις που καταβάλλονται βάσει αποτελεσμάτων για τη βιοποικιλότητα: σχεδιασμός και εφαρμογή βασισμένων στα αποτελέσματα γεωργοπεριβαλλοντικών προγραμμάτων για την περίοδο 2014-2020 (Summary of Results-based Payments for Biodiversity Guidance Handbook: designing and implementing results-based agri-environment schemes 2014-20). Συντάχθηκε για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ Περιβάλλοντος, Σύμβαση με αρ. ENV.B.2/ETU/2013/0046, Ινστιτούτο για την Ευρωπαϊκή Περιβαλλοντική Πολιτική, Λονδίνο.

Αλληλογραφών συγγραφέας: Clunie Keenleyside (ckeenleyside@IEPP.eu)

Ευχαριστίες: ευχαριστούμε τα ακόλουθα άτομα για τις συμβουλές, τις ιδέες και την πρακτική συνεισφορά τους στο Εγχειρίδιο Οδηγιών: Peter Carey, Stephen Chaplin, Irina Herzon, Tim Hudson, Rainer Oppermann, Xavier Poux, Jaroslav Pražan, Wolfgang Suske και Francesco Vanni.

Το **Ινστιτούτο για την Ευρωπαϊκή Περιβαλλοντική Πολιτική (IEPP)** είναι ένα ανεξάρτητο μη κερδοσκοπικό ινστιτούτο. Το IEPP αναλαμβάνει έργα για εξωτερικούς χορηγούς σε ποικίλους τομείς πολιτικής και, επίσης, αναπτύσσει τα δικά του ερευνητικά προγράμματα. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το IEPP, μπορείτε να ανατρέξετε στον ιστότοπό μας www.IEPP.eu ή να επικοινωνήσετε με κάποιο μέλος του προσωπικού.

Γραφείο Λονδίνου

11 Belgrave Road
IEPP Offices, Floor 3
SW1V 1RB, Λονδίνο
Τηλ.: +44 (0) 20 7799 2244
Φαξ: +44 (0) 20 7799 2600

Γραφείο Βρυξελλών

Quai au Foin, 55
Hooikaai 55
B- 1000 Βρυξέλλες
Τηλ.: +32 (0) 2738 7482
Φαξ: +32 (0) 2732 4004

Εικόνα εξωφύλλου: Σκώρος *burnet* έξι σημείων (*Zygana filipendulae*) σε σκαμπιόζα Γαλλικό Πρόγραμμα Ανθισμένων Λιβαδιών, Tim Hudson ©

1 Εισαγωγή στο Εγχειρίδιο Οδηγιών

Το Εγχειρίδιο Οδηγιών και οι συνοδευτικές προσθήκες είναι μέρος ενός πακέτου υλικών που έχει σχεδιαστεί για την υποστήριξη της ανάπτυξης βασισμένων στα αποτελέσματα γεωργοπεριβαλλοντικών προγραμμάτων ενίσχυσης στην ΕΕ. Το παρόν έγγραφο συνοψίζει τα βασικά στοιχεία του Εγχειριδίου Οδηγιών.

Τι είναι τα προγράμματα ενίσχυσης για τη βιοποικιλότητα βάσει των αποτελεσμάτων;

Υπάρχει σαφής διάκριση των γεωργοπεριβαλλοντικών προγραμμάτων για τις γεωργικές εκτάσεις μεταξύ προγραμμάτων όπου:

- η οικονομική ενίσχυση σχετίζεται με την επίτευξη ενός **καθορισμένου αποτελέσματος για το περιβάλλον** και ο γεωργός ή ο διαχειριστής της έκτασης έχει την ευελιξία να επιλέξει το καταλληλότερο είδος διαχείρισης για να επιτύχει αυτό το αποτέλεσμα – αυτά είναι τα **προγράμματα ενίσχυσης που βασίζονται στα αποτελέσματα**·
- η οικονομική ενίσχυση σχετίζεται με **καθορισμένες απαιτήσεις γεωργικής διαχείρισης** που πρέπει να ικανοποιούνται από τον γεωργό ή τον διαχειριστή της έκτασης – αυτά είναι τα **προγράμματα ενίσχυσης που βασίζονται στη διαχείριση**.

Στην Ευρώπη έχουν εφαρμοστεί πολλά διαφορετικά είδη προγραμμάτων ενίσχυσης για τις γεωργικές εκτάσεις που βασίζονται στα αποτελέσματα. Τα περισσότερα από αυτά είχαν τη στήριξη του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) ή άλλων δημόσιων ταμείων.

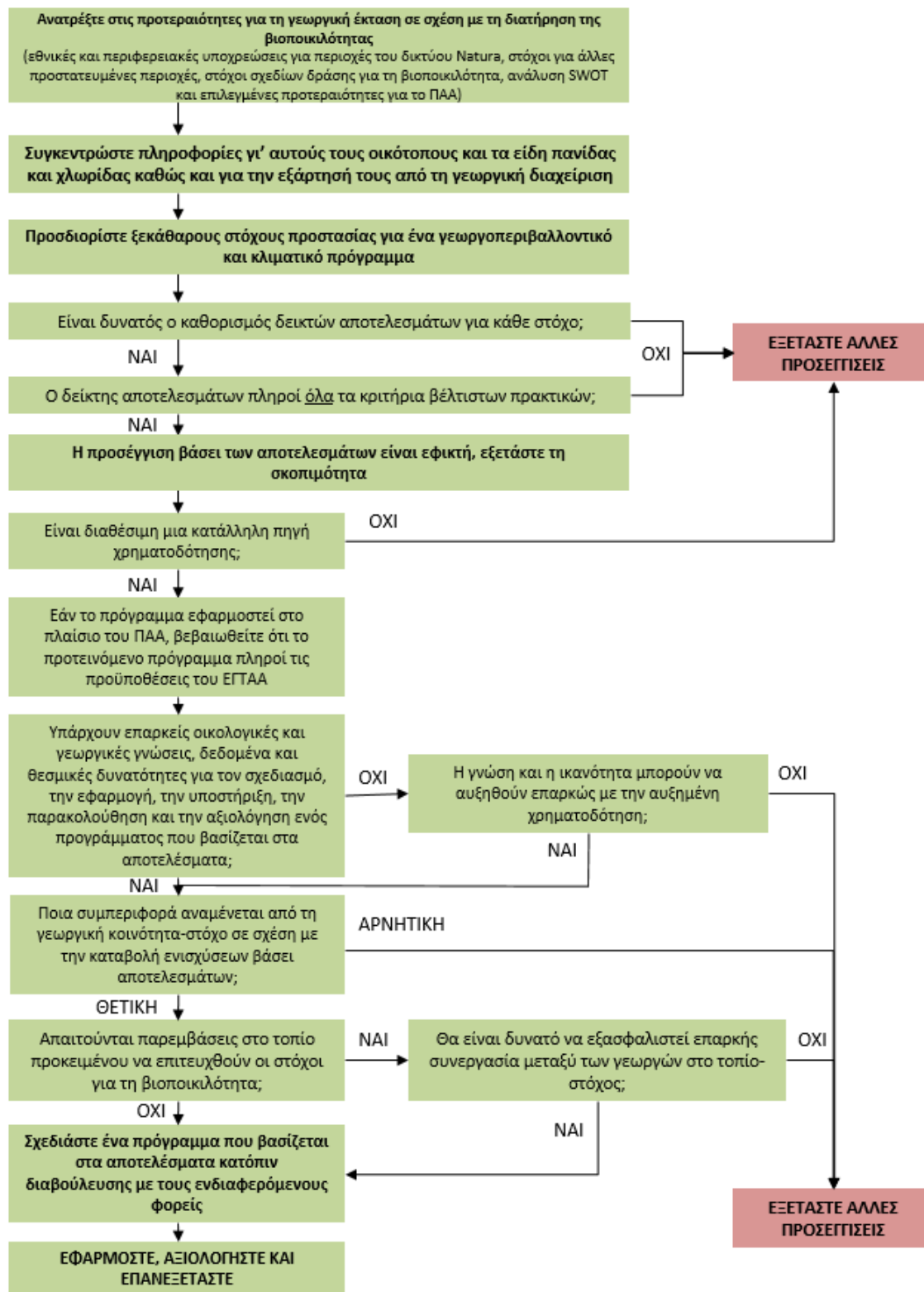
Σε ποιους απευθύνεται το Εγχειρίδιο;

Το Εγχειρίδιο Οδηγιών είναι χρήσιμο σε οποιονδήποτε ενδιαφέρεται για την ανάπτυξη και εφαρμογή ενός βασισμένου στα αποτελέσματα προγράμματος ενίσχυσης για τη βιοποικιλότητα των γεωργικών εκτάσεων και ιδιαίτερα στις δημόσιες αρχές που εφαρμόζουν Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ).

Το Εγχειρίδιο Οδηγιών περιέχει:

- παραδείγματα καλής πρακτικής·
- λεπτομερείς αναφορές στη νομοθεσία και στα καθοδηγητικά έγγραφα για την Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ)·
- βασικές συμβουλές·και
- συνδέσμους για λεπτομερέστερα στοιχεία σχετικά με τα προγράμματα ενίσχυσης βάσει αποτελεσμάτων στον [ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής](#) .

Αποφάσεις που απαιτούνται για τη δρομολόγηση ενός προγράμματος ενίσχυσης για τη βιοποικιλότητα που βασίζεται στα αποτελέσματα

2 Διερεύνηση των επιλογών: γιατί να εξετάσετε μια προσέγγιση βασισμένη στα αποτελέσματα;

Ένα καλά σχεδιασμένο πρόγραμμα που βασίζεται στα αποτελέσματα μπορεί να έχει αρκετά πλεονεκτήματα τόσο για το γεωργό όσο και για την αρχή διαχείρισης σε σύγκριση με τα προγράμματα παρόμοιων στόχων που βασίζονται στη διαχείριση. Παραδείγματος χάριν:

- η σύνδεση μεταξύ της καταβολής ενισχύσεων και της επίτευξης των στόχων για τη βιοποικιλότητα είναι πολύ πιο ξεκάθαρη·
- τα συμβόλαια με τους γεωργούς απλώς καθορίζουν τα απαιτούμενα αποτελέσματα αντί να προσδιορίζουν λεπτομερώς τις γεωργικές πρακτικές που πρέπει να εφαρμοστούν·
- η «παραγωγή» βιοποικιλότητας καθίσταται αναπόσπαστο μέρος του συστήματος καλλιέργειας·
- οι γεωργοί μπορούν να χρησιμοποιούν τις γεωργικές δεξιότητες, την επαγγελματική κρίση και τις γνώσεις τους για τον τρόπο αντί απλώς να ακολουθούν οδηγίες·
- οι γεωργοί είναι υπεύθυνοι για τα αποτελέσματα σε σχέση με τη βιοποικιλότητα, κάτι που μπορεί να οδηγήσει σε μεγαλύτερη δημόσια αναγνώριση του ρόλου των γεωργών στην υποστήριξη της βιοποικιλότητας·
- τα προγράμματα που βασίζονται στα αποτελέσματα μπορούν να ικανοποιήσουν ευκολότερα τις αυξημένες απαιτήσεις της ΕΕ σχετικά με τον έλεγχο των ενισχύσεων για γεωργοπεριβαλλοντικά και κλιματικά προγράμματα την περίοδο 2014-20· και
- θέτουν ευκολότερους στόχους διότι οι γεωργοί επιλέγουν μόνο την έκταση όπου τα αποτελέσματα για τη βιοποικιλότητα μπορούν να επιτευχθούν.

Το πρόγραμμα ενίσχυσης βάσει των αποτελεσμάτων δεν ενδείκνυται σε περίπτωση που:

- δεν είναι δυνατός ο σχεδιασμός αξιόπιστων δεικτών των αποτελεσμάτων σχετικά με τη βιοποικιλότητα και μεθόδων μέτρησης αυτών στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις·
- η αρχή διαχείρισης δεν έχει πρόσβαση στα στοιχεία και στην εμπειρογνωσία για το περιβάλλον που είναι απαραίτητα για ένα πρόγραμμα που βασίζεται στα αποτελέσματα· ή
- η γεωργική κοινότητα δεν είναι πρόθυμη να αποδεχτεί μια προσέγγιση βασισμένη στα αποτελέσματα.

3 Στόχοι για τη βιοποικιλότητα

Τα προγράμματα ενίσχυσης βάσει των αποτελεσμάτων πρέπει να έχουν ένα σαφώς προσδιορισμένο στόχο για τη βιοποικιλότητα διότι ο γεωργός πληρώνεται για τα αποτελέσματα που είναι άμεσα συνδεδεμένα με το στόχο.

Απαραίτητα στοιχεία

Τα βασισμένα στα αποτελέσματα προγράμματα για τη βιοποικιλότητα απαιτούν επαρκή δεδομένα για τον οικότοπο και τα είδη χλωρίδας και πανίδας, καθώς και την εμπειρογνωσία των ειδικών για να τα ερμηνεύσουν.

Είναι σημαντικό να μπορούν να γίνουν κατανοητά τα εξής:

- οι συνέπειες των προηγούμενων και των τρεχουσών γεωργικών πρακτικών στην αξία της βιοποικιλότητας·
- πού η εντατικοποίηση ή η εγκατάλειψη απειλούν γεωργικές εκτάσεις με υψηλή αξία διατήρησης·
- ποιοι οικότοποι και είδη χλωρίδας και πανίδας βρίσκονται σε μεγαλύτερο κίνδυνο καθώς και η οικονομία των συστημάτων γεωργικής παραγωγής που τα στηρίζουν και
- οι εξωτερικοί παράγοντες που θα μπορούσαν να επηρεάσουν τα αποτελέσματα (π.χ. απώλεια αποδημητικών πτηνών σε άλλες περιοχές).

Προσδιορισμός ξεκάθαρων στόχων για τη βιοποικιλότητα

Οι στόχοι για τη βιοποικιλότητα που θέτουν τα προγράμματα τα οποία βασίζονται στα αποτελέσματα μπορούν να επικεντρώσουν στους οικότοπους, τα τοπία ή τα είδη με υψηλή αξία διατήρησης, ιδιαίτερα εκείνα που βρίσκονται σε μεγαλύτερο κίνδυνο. Πρώτη προτεραιότητα είναι συνήθως να ικανοποιούνται οι απαιτήσεις για τους οικότοπους και τα είδη χλωρίδας και πανίδας που περιλαμβάνονται στο δίκτυο Natura 2000 και τα οποία βασίζονται στις γεωργικές εκτάσεις, τόσο εντός των περιοχών του δικτύου Natura 2000 όσο και σε ευρύτερη έκταση. Οι κατευθυντήριες οδηγίες για τις γεωργικές καλλιέργειες σε περιοχές του δικτύου Natura 2000 που έχουν εκδοθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή περιγράφουν τους εν λόγω βασικούς αγροτικούς οικότοπους και την αγροτική χλωρίδα και πανίδα.

Όπου βασικοί αγροτικοί οικότοποι και τοπία βρίσκονται σε κίνδυνο και απαιτούν τη διατήρηση των υφιστάμενων γεωργικών πρακτικών, είναι σημαντικό να διατυπώνονται με σαφήνεια τα περιβαλλοντικά οφέλη αυτών των πρακτικών και ο κίνδυνος μη συνέχισής τους ελλείψει γεωργοπεριβαλλοντικής υποστήριξης.

Τα προγράμματα που βασίζονται στα αποτελέσματα πιθανόν δεν ενδείκνυνται σε περιπτώσεις που απαιτούνται πολλά χρόνια για την επίτευξη του επιθυμητού αποτελέσματος, διότι ελάχιστοι γεωργοί θα ήταν πρόθυμοι να περιμένουν τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα για να τους καταβληθεί η ενίσχυση.

4 Επιλογή και μέτρηση των δεικτών αποτελεσμάτων

Τα προγράμματα ενίσχυσης βάσει των αποτελεσμάτων απαιτούν μια αξιόπιστη μέθοδο προσδιορισμού και μέτρησης της επιτυχίας σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης ή τοπίου. Ακόμα και η χρήση πολύ συγκεκριμένων στόχων σχετικά με τη διατήρηση της βιοποικιλότητας είναι συνήθως ιδιαίτερα σύνθετη για αυτόν το σκοπό και έτσι, αντ' αυτού, χρησιμοποιούνται δείκτες αποτελεσμάτων.

Γιατί είναι σημαντικοί οι δείκτες αποτελεσμάτων;

Η καταβολή της ενίσχυσης στο γεωργό βασίζεται στους δείκτες αποτελεσμάτων που υποκαθιστούν το στόχο για τη βιοποικιλότητα.

Επιλογή αποτελεσματικών δεικτών

Η επιτυχία των προγραμμάτων που βασίζονται στα αποτελέσματα εξαρτάται από την καλή επιλογή δεικτών που πρέπει:

- να είναι αντιπροσωπευτικοί του οικοτόπου ή των ειδών χλωρίδας και πανίδας στόχου·
- να έχουν διαρκή παρουσία στους αγροτικούς οικοτόπους στόχο στην περιοχή·
- να αναγνωρίζονται εύκολα από τους γεωργούς και τους εκπροσώπους του οργανισμού πληρωμών·
- να μπορούν να μετρηθούν με τη χρήση μιας απλής μεθοδολογίας·
- να είναι ευαίσθητοι στις μεταβολές που επέρχονται στη γεωργική διαχείριση, ωστόσο, σταθεροί κατά τα λοιπά με την πάροδο του χρόνου·
- να είναι απίθανο να επηρεαστούν από εξωτερικούς παράγοντες που είναι πέρα από τον έλεγχο του διαχειριστή της έκτασης και
- να μην επιτυγχάνονται εύκολα με άλλα μέσα παρά μόνο μέσω της γεωργικής διαχείρισης.

Τα περισσότερα προγράμματα στην Ευρώπη χρησιμοποιούν ως δείκτες είδη της χλωρίδας και πανίδας, ωστόσο, μερικά χρησιμοποιούν άλλα γνωρίσματα του οικοτόπου.

Μέτρηση δεικτών στη γεωργική εκμετάλλευση

Οι απλές, αξιόπιστες και μη διφορούμενες μέθοδοι μέτρησης των δεικτών είναι πολύ σημαντικές ως μια σταθερή βάση για τον οικονομικό έλεγχο του προγράμματος από τον οργανισμό πληρωμών, καθώς και για τη δημιουργία εμπιστοσύνης μεταξύ των γεωργών.

Οι γεωργοί προτρέπονται να μετρούν οι ίδιοι τους δείκτες αποτελεσμάτων καθώς αυτό τους βοηθά στη λήψη των καθημερινών αποφάσεων που θα επηρεάσουν τα αποτελέσματα για τη βιοποικιλότητα.

Η προσθήκη στο Εγχειρίδιο Οδηγιών με τίτλο [Δείκτες αποτελεσμάτων που χρησιμοποιούνται στην Ευρώπη](#) παρουσιάζει αναλυτικότερα στοιχεία αναφορικά με τους στόχους για τη βιοποικιλότητα και τους δείκτες που ήδη χρησιμοποιούνται.

5 Η προσέγγιση που βασίζεται στα αποτελέσματα είναι εφικτή;

Εάν η προσέγγιση βάσει των αποτελεσμάτων αξίζει διερεύνησης κατ' αρχήν, το επόμενο βήμα είναι να αποφασίσετε εάν είναι εφικτή και στην πράξη.

Πηγές χρηματοδότησης

Το ΕΓΤΑΑ παραμένει μακράν η μεγαλύτερη πηγή χρηματοδότησης για προγράμματα περιβαλλοντικής διαχείρισης των γαιών στην ΕΕ και τα ΠΑΑ 2014-20 μπορούν να παράσχουν υποστήριξη σε γεωργοπεριβαλλοντικά και κλιματικά προγράμματα σε γεωργικές εκτάσεις που είναι πολύτιμες για το περιβάλλον, περιλαμβανομένων γαιών που δεν ορίζονται ως «γεωργική έκταση» στο πλαίσιο των άμεσων ενισχύσεων της ΚΑΠ.

Όπου απαιτείται σημαντική αποκατάσταση του οικοτόπου, η καταβολή ενισχύσεων μέσω γεωργοπεριβαλλοντικών και κλιματικών προγραμμάτων που βασίζονται στη διαχείριση και το μέτρο των μη παραγωγικών επενδύσεων που εφαρμόζεται από το ΕΓΤΑΑ ενδέχεται να ενδείκνυνται περισσότερο από τα προγράμματα που βασίζονται στα αποτελέσματα για την καταβολή ενισχύσεων.

Εξεύρεση της απαιτούμενης εμπειρογνώσεως

Η συγκρότηση μιας ομάδας με τις κατάλληλες δεξιότητες αποτελεί βασικό παράγοντα για τον επιτυχημένο σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός προγράμματος βασισμένου στα αποτελέσματα. Αυτό μπορεί να συνεπάγεται την άντληση της εμπειρογνώσεως και εμπειρίας που υπάρχει ήδη εκτός του πλαισίου της αρχής διαχείρισης, ιδιαίτερα αναφορικά με περιβαλλοντικές, κοινωνιολογικές δεξιότητες και δεξιότητες επικοινωνίας.

Αρκετές αρχές διαχείρισης έχουν χρησιμοποιήσει εξωτερικούς εμπειρογνώμονες για το σχεδιασμό και τις εκπαιδευτικές λειτουργίες ενός σχεδίου, καθώς επίσης και για τον έλεγχο των δεικτών αποτελεσμάτων στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

Εκπαίδευση και ανάπτυξη προσωπικού

Το προσωπικό που χρησιμοποιείται για την εφαρμογή προγραμμάτων που βασίζονται στη διαχείριση δεν είναι εξοικειωμένο με την προσέγγιση που βασίζεται στα αποτελέσματα. Για την επιτυχή εφαρμογή των βασισμένων στα αποτελέσματα προγραμμάτων, οι σύμβουλοι των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, οι διαχειριστές των προγραμμάτων και οι εκπρόσωποι του οργανισμού πληρωμών, θα πρέπει:

- να προχωρήσουν στην εκμάθηση νέων δεξιοτήτων (παραδείγματος χάριν, να εξηγούν στους γεωργούς τι είναι οι στόχοι για τη βιοποικιλότητα και πώς οι γεωργοί θα τους επιτύχουν στο πλαίσιο του συστήματος γεωργικής παραγωγής που χρησιμοποιούν) και
- να εξοικειωθούν με τις νέες διαδικασίες, περιλαμβανομένης της μέτρησης των δεικτών αποτελεσμάτων επιτόπου.

Είναι ζωτικής σημασίας να υλοποιηθούν επενδύσεις στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και την εκπαίδευση για τους συμβούλους των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που εργάζονται στην περιοχή-στόχο, έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι τα επίπεδα οικολογικής και αγρονομικής εμπειρογνώσεως τους είναι επαρκή.

Πώς θα ανταποκριθεί η γεωργική κοινότητα;

Είναι σημαντικό να κερδηθεί η εμπιστοσύνη και η ενεργή υποστήριξη της γεωργικής κοινότητας εξ αρχής, καθώς και να διατηρηθεί και να αναπτυχθεί καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Η αποτελεσματική αμφίδρομη επικοινωνία και η παροχή εκπαίδευσης στους γεωργούς είναι βασικοί παράγοντες για την επίτευξη αυτού του στόχου.

Πολλοί γεωργοί βλέπουν θετικά την προσέγγιση που βασίζεται στα αποτελέσματα καθώς χρησιμοποιεί την εμπειρογνωσία τους και τους παρέχει μεγαλύτερη ελευθερία να καλλιεργήσουν. Αρχικά, οι γεωργοί ενδέχεται να ανησυχούν για τον κίνδυνο μη επίτευξης των αποτελεσμάτων, ωστόσο, εάν έχει γίνει καλή επιλογή των δεικτών αποτελεσμάτων, ο κίνδυνος αυτός είναι πολύ χαμηλός.

Το επίπεδο της εμπιστοσύνης που υπάρχει μεταξύ των γεωργών και των αρχών διαχείρισης διαφέρει σημαντικά ανά την Ευρώπη και ενδέχεται να χρειαστεί χρόνος τόσο για τους γεωργούς όσο και για τις αρχές προκειμένου να αισθανθούν άνετα σε σχέση με την προσέγγιση που βασίζεται στα αποτελέσματα.

Κλίμακα γεωργικής εκμετάλλευσης ή τοπίου;

Μερικοί στόχοι για τη βιοποικιλότητα ενδέχεται να απαιτούν ενέργειες στο τοπίο σε περιπτώσεις όπου οι οικότοποι είναι κατακερματισμένοι σε μεγάλο βαθμό ή ο στόχος για τη βιοποικιλότητα αφορά τη διατήρηση πληθυσμών μετακινούμενων ή αποδημητικών ειδών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ίσως απαιτηθεί η συνεργασία των γεωργών ή, απλώς, ένα υψηλό επίπεδο απορρόφησης εντός μιας καθορισμένης περιοχής.

6 Σχεδιασμός προγράμματος που βασίζεται στα αποτελέσματα

Εξασφάλιση υποστήριξης από ενδιαφερόμενους παράγοντες

Η αποτελεσματική χρήση μιας ομάδας παραγόντων με ένα ευρύ φάσμα μελών μπορεί να βελτιώσει το σχεδιασμό ενός προγράμματος ενίσχυσης που βασίζεται στα αποτελέσματα και να προσφέρει στην αρχή διαχείρισης υποστήριξη με επιρροή τόσο μεταξύ των γεωργών όσο και μεταξύ των ομάδων προστασίας της βιοποικιλότητας κατά την έναρξη του προγράμματος.

Στοχεύοντας στην περιβαλλοντική αποδοτικότητα κόστους

Τα κράτη μέλη προτρέπονται να χρησιμοποιήσουν μια πιο στοχευμένη προσέγγιση για τα γεωργοπεριβαλλοντικά προγράμματά τους κατά την περίοδο 2014-20.

Ένα καλά σχεδιασμένο πρόγραμμα που βασίζεται στα αποτελέσματα μπορεί να αποτελέσει έναν πολύ αποδοτικό οικονομικά στόχο, με ελάχιστο κίνδυνο ανάλωσης των κεφαλαίων σε τοποθεσίες χωρίς πιθανά οφέλη, διότι οι γεωργοί θα συνάπτουν συμβόλαιο μόνο εάν αισθάνονται σίγουροι ότι θα επιτύχουν το εν λόγω αποτέλεσμα στην έκτασή τους.

Σχέση με προγράμματα που βασίζονται στη διαχείριση

Τα προγράμματα που βασίζονται στα αποτελέσματα και τα προγράμματα που βασίζονται στη διαχείριση σε σχέση με την ίδια γεωργική έκταση ενδέχεται να είναι αλληλοαποκλειόμενα ή αλληλοσυμπληρούμενα.

Αμφότερες οι προσεγγίσεις έχουν τα πλεονεκτήματά τους. Τα αλληλοαποκλειόμενα προγράμματα είναι απλούστερα. Ωστόσο, τα αλληλοσυμπληρούμενα προγράμματα επιτρέπουν στο γεωργό να αναπτύξει ένα πακέτο ενισχύσεων που ανταμείβει τα πιο απαιτητικά αποτελέσματα για τη βιοποικιλότητα προσφέροντας, ταυτόχρονα, κάποια ασφάλεια εισοδήματος από τις ενισχύσεις που καταβάλλονται για δραστηριότητες βασικής περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Όπου εφαρμόζονται αμφότερα τα είδη προγραμμάτων στην ίδια έκταση, πρέπει να έχουν συναφθεί ξεχωριστά συμβόλαια για το πρόγραμμα βάσει των αποτελεσμάτων και το πρόγραμμα βάσει της διαχείρισης έτσι ώστε να ικανοποιούνται οι απαιτήσεις ελέγχου του ΕΓΤΑΑ.

Πιλοτικό πρόγραμμα ή πλήρης εφαρμογή;

Το πιλοτικό πρόγραμμα προσφέρει την ευκαιρία να δοκιμαστεί ο σχεδιασμός και η εφαρμογή του προγράμματος στις λεπτομέρειες προτού ξεκινήσει η πλήρης εφαρμογή του. Το πιλοτικό πρόγραμμα μπορεί επίσης να αποτελέσει ένα χρήσιμο τρόπο για να επιτευχθεί η συμμετοχή γεωργών και ενδιαφερόμενων παραγόντων, προβάλλοντας τα σημεία που είναι εφικτά και καθησυχάζοντας τις κατανοητές ανησυχίες τους. Η πείρα δείχνει ότι η εφαρμογή ενός πιλοτικού προγράμματος για ένα έτος είναι επαρκής προκειμένου να δοκιμαστεί η λειτουργία του προγράμματος και η αντίδραση των γεωργών.

Παρακολούθηση και αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων του προγράμματος

Εάν η προσέγγιση που βασίζεται στα αποτελέσματα χρησιμοποιηθεί σε ευρύτερο πλαίσιο, οι αρχές διαχείρισης θα αναζητήσουν ισχυρά αποδεικτικά στοιχεία στο πλαίσιο της αξιολόγησής τους αναφορικά με την επιτυχή εφαρμογή και την αποδοτικότητα κόστους

Συνοπτική παρουσίαση του Εγχειριδίου Οδηγιών για τις ενισχύσεις που καταβάλλονται βάσει αποτελεσμάτων για τη βιοποικιλότητα

των προγραμμάτων για τη βιοποικιλότητα που βασίζονται στα αποτελέσματα. Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση πρέπει να προγραμματίζονται από πολύ πρώιμο στάδιο και να σχεδιάζονται έτσι ώστε να αξιολογείται εάν έχουν επιτευχθεί οι στόχοι της βιοποικιλότητας και όχι μόνο οι δείκτες των αποτελεσμάτων.

7 Τρόπος καταβολής των ενισχύσεων για τα αποτελέσματα σε σχέση με τη βιοποικιλότητα

Εξακρίβωση των αποτελεσμάτων

Τα προγράμματα ενίσχυσης βάσει των αποτελεσμάτων για τη βιοποικιλότητα κατά την περίοδο 2014-20 θα λειτουργούν πιθανόν στο πλαίσιο των κανόνων του ΕΓΤΑΑ, σύμφωνα με τους οποίους η εξακρίβωση και ο έλεγχος των προγραμμάτων ενισχύσεων με βάση τα αποτελέσματα πρέπει να αφορούν την επίτευξη των αποτελεσμάτων και **όχι** τις πρακτικές που εφάρμοσε ο δικαιούχος για να τα επιτύχει.

Στις περιπτώσεις καταβολής των ενισχύσεων με βάση τα αποτελέσματα από ιδιωτικούς φορείς, ενδέχεται να ισχύουν διαφορετικοί κανόνες.

Καθορισμός σημείων εκκίνησης των δεικτών

Βασικό ερώτημα για τον αποτελεσματικό σχεδιασμό των προγραμμάτων είναι το όριο το οποίο πρέπει να τεθεί ως **σημείο εκκίνησης για τους δείκτες των αποτελεσμάτων** που θα πρέπει να επιτύχει ο γεωργός προκειμένου να δικαιούται την καταβολή της ενίσχυσης.

Σε περιπτώσεις όπου **η χλωρίδα αποτελεί το δείκτη ποιότητας του οικοτόπου**, εάν το σημείο εκκίνησης του δείκτη τεθεί πολύ χαμηλά, υπάρχει ο κίνδυνος να επιτρέψουν οι γεωργοί την επιδείνωση οικοτόπων υψηλής ποιότητας χωρίς να χάσουν την ενίσχυση. Το πρόβλημα αυτό μπορεί να ξεπεραστεί με τον καθορισμό κλιμακωτών σημείων εκκίνησης των δεικτών, με τις διαδοχικές κλίμακες να αντανakλούν οικότοπους υψηλότερης ποιότητας και υψηλότερα ποσά ενισχύσεων ανά εκτάριο.

Σε περιπτώσεις όπου **η πανίδα αποτελεί τον δείκτη**, το ποσό ενίσχυσης συνήθως συνδέεται άμεσα με τον αριθμό των υφιστάμενων ζώων και δεν απαιτούνται σημεία εκκίνησης. Επομένως, η συνολική ενίσχυση αυξάνεται με γραμμικό τρόπο αναλογικά με τη συνολική βαθμολογία του δείκτη.

Υπολογισμός της ενίσχυσης

Οι υπολογισμοί των ενισχύσεων για τα γεωργοπεριβαλλοντικά και κλιματικά προγράμματα με βάση τα αποτελέσματα που χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ βασίζονται στο κόστος εφαρμογής **των συνήθων γεωργικών πρακτικών που απαιτούνται για την επίτευξη των δεικτών των αποτελεσμάτων**. Τρία είδη κόστους λαμβάνονται υπόψη:

- το **κόστος ευκαιρίας** αναφορικά με τη διατήρηση των τρεχουσών γεωργικών πρακτικών όπου αυτές παράγουν ήδη αποτελέσματα για τη βιοποικιλότητα – το κόστος ευκαιρίας εναλλακτικών χρήσεων για τη γη ή την εργασία είναι ιδιαίτερα σημαντικό εκεί όπου ενέχει ο κίνδυνος εγκατάλειψης ή εντατικοποίησης της καλλιέργειας·
- το **διαφυγόν εισόδημα** λόγω της εφαρμογής πρακτικών καλλιέργειας που περιορίζουν τη γεωργική παραγωγή και
- το **επιπλέον κόστος** της ειδικής διαχείρισης της βιοποικιλότητας.

Το **κόστος συναλλαγών** του γεωργού μπορεί να προστεθεί στον υπολογισμό της ενίσχυσης όπου είναι δικαιολογημένο (έως ένα επιπλέον ποσοστό 20 % για προγράμματα ανοιχτά σε

Συνοπτική παρουσίαση του Εγχειριδίου Οδηγιών για τις ενισχύσεις που καταβάλλονται βάσει αποτελεσμάτων για τη βιοποικιλότητα

ιδιώτες και έως 30 % για ομαδικά προγράμματα) προκειμένου να καλυφθεί το κόστος που είναι απαραίτητο για την εξασφάλιση των αποτελεσμάτων.

Διοικητικά συστήματα και δεδομένα

Τα διοικητικά συστήματα και τα συστήματα δεδομένων **πρέπει** να μπορούν να διακρίνουν τις ενισχύσεις με βάση τα αποτελέσματα από τις ενισχύσεις με βάση τη διαχείριση προκειμένου να διασφαλίζουν ότι, κατά τη διάρκεια των επιθεωρήσεων, χρησιμοποιούνται οι κατάλληλες μέθοδοι ελέγχου για τα δύο διαφορετικά είδη ενίσχυσης.

8 Εφαρμογή

Απαιτήσεις αναφορικά με τους πόρους

Μολονότι το μεγαλύτερο μέρος του προϋπολογισμού ίσως χρειαστεί να επιμεριστεί σε πόρους που αφορούν το προσωπικό, ο συνολικός προϋπολογισμός για ένα πρόγραμμα βασισμένο στα αποτελέσματα ενδέχεται να είναι μικρότερος σε σχέση με το αντίστοιχο πρόγραμμα που βασίζεται στη διαχείριση, διότι η καταβολή ενισχύσεων στους γεωργούς με βάση τα αποτελέσματα είναι ένας πιο στοχευμένος και οικονομικά αποδοτικός τρόπος για την επίτευξη αποτελεσμάτων για τη βιοποικιλότητα.

Διαχείριση προϋπολογισμού

Ο προσδιορισμός των δαπανών απαιτεί δεδομένα για το ποσοστό των γεωργών που πιθανόν θα επιτύχουν τα αποτελέσματα, τόσο αρχικά όσο και καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Η εφαρμογή ενός πιλοτικού προγράμματος είναι μια καλή μέθοδος για τη συγκέντρωση αυτών των δεδομένων.

Δημοσιότητα

Η άμεση μεταφορά βασικών μηνυμάτων στους γεωργούς και στους γεωργικούς οργανισμούς είναι σημαντική διότι οι γεωργοί επηρεάζονται από όσα κάνουν και λένε οι γείτονές τους.

Εκπαίδευση και υποστήριξη για τους γεωργούς

Σε μερικά προγράμματα που βασίζονται στα αποτελέσματα, ο γεωργός απαιτείται βάσει σύμβασης να παρακολουθήσει ένα εκπαιδευτικό σεμινάριο. Σε άλλα προγράμματα, η εκπαίδευση παρέχεται μεν αλλά ο γεωργός μπορεί να επιλέξει αν θα συμμετάσχει ή όχι. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, η εκπαίδευση μπορεί να συγχρηματοδοτηθεί από το ΕΓΤΑΑ.

Η εκπαίδευση και η παροχή συμβουλών πρέπει να αξιοποιούν με συγκεκριμένο τρόπο τις γνώσεις του γεωργού, εστιάζοντας στα εξής:

- την παροχή διευκρινίσεων σχετικά με τη φιλοσοφία του προγράμματος·
- την παροχή διευκρινίσεων για τους στόχους της βιοποικιλότητας και τους λόγους για τη χρήση δεικτών αποτελεσμάτων·
- τον εντοπισμό των ειδών χλωρίδας και πανίδας που περιλαμβάνουν οι δείκτες αποτελεσμάτων στη γεωργική εκμετάλλευση·
- την παροχή συμβουλών για τα είδη διαχείρισης που θα συμβάλουν στην επίτευξη των σκοπούμενων αποτελεσμάτων·
- τη σημασία της σωστής χρονικής στιγμής για την εφαρμογή συγκεκριμένων ενεργειών με στόχο τις βέλτιστες συνέπειες για τη βιοποικιλότητα·
- την παροχή διευκρινίσεων αναφορικά με τις βέλτιστες πρακτικές για διαφορετικά είδη ενεργειών και
- την παροχή διευκρινίσεων για τη μεθοδολογία που χρησιμοποιείται αναφορικά με τους δείκτες μέτρησης στη γεωργική εκμετάλλευση.

Η τακτική ανατροφοδότηση των γεωργών κάθε χρόνο με στοιχεία για τα αποτελέσματα του προγράμματος είναι ένας απλός αλλά πραγματικά χρήσιμος τρόπος προκειμένου να τους παρασχεθεί βοήθεια για τη βελτίωση των γνώσεων και των δεξιοτήτων τους σε σχέση με τη βιοποικιλότητα.

9 Βασικοί παράγοντες για επιτυχημένα προγράμματα ενίσχυσης με βάση τα αποτελέσματα

Το Εγχειρίδιο Οδηγιών παρέχει συμβουλές σχετικά με τους βασικούς παράγοντες που έχουν συμβάλει στην επιτυχία των υφιστάμενων προγραμμάτων που βασίζονται στα αποτελέσματα και εντοπίζει τους κυριότερους κινδύνους αποτυχίας, προτείνοντας τρόπους για την ελαχιστοποίησή τους.

10 Πού μπορείτε να βρείτε το Εγχειρίδιο Οδηγιών και αναλυτικότερες πληροφορίες

Το Εγχειρίδιο Οδηγιών και αναλυτικότερες πληροφορίες σχετικά με τις ενισχύσεις βάσει των αποτελεσμάτων για τη βιοποικιλότητα είναι διαθέσιμα στον [ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής](#):

- [Οδηγίες για το σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων που βασίζονται στα αποτελέσματα για την περίοδο 2014-20:](#)
 - Η παρούσα Συνοπτική Παρουσίαση του Εγχειριδίου Οδηγιών (στις 24 επίσημες γλώσσες της ΕΕ)
 - Το Εγχειρίδιο Οδηγιών
 - Παραδείγματα επιτόπιων οδηγιών για τους γεωργούς (προσθήκη στο Εγχειρίδιο Οδηγιών)
 - Δείκτες αποτελεσμάτων που χρησιμοποιούνται στην Ευρώπη (προσθήκη στο Εγχειρίδιο Οδηγιών)
- [Βίντεο από γεωργικές εκτάσεις που προβάλλουν παραδείγματα προγραμμάτων με βάση τα αποτελέσματα τα οποία εφαρμόστηκαν πριν το 2014.](#)
- [Εύχρηστο ευρετήριο των προγραμμάτων με βάση τα αποτελέσματα τα οποία εφαρμόστηκαν στην Ευρώπη πριν το 2014](#)
- [Άρθρα εμπειρογνομόνων σχετικά με τις πολιτικές που στήριξαν προγράμματα με βάση τα αποτελέσματα και τις πρακτικές που τελεσφόρησαν.](#)
- [Συνέδριο για τα γεωργοπεριβαλλοντικά προγράμματα που βασίζονται στα αποτελέσματα, Βρυξέλλες 23-24 Σεπτεμβρίου 2014: έγγραφα και παρουσιάσεις από αυτό το συνέδριο στο οποίο σύνεδροι από 25 χώρες](#) αντάλλαξαν γνώσεις για τα επιτεύγματα σχετικά με τη βιοποικιλότητα των γεωργοπεριβαλλοντικών προγραμμάτων που βασίζονται στα αποτελέσματα.

